

PRAWO KONSTYTUCYJNE

SEMESTR LETNI 2018/2019

mgr Anna Kuchciak

ORGANY SEJMU

(ORGANIZACJA WEWNĘTRZNA SEJMU)

Regulamin Sejmu → Dział I Przepisy ogólne → Rozdział 3 Organy Sejmu

art. 9 Regulaminu Sejmu

Organami Sejmu są:

- 1) *Marszałek Sejmu,*
- 2) *Prezydium Sejmu,*
- 3) *Konwent Seniorów,*
- 4) *komisje sejmowe.*

MARSZAŁEK SEJMU

art. 110 ust. 1 Konstytucji RP

Sejm wybiera ze swojego grona Marszałka Sejmu i wicemarszałków.

art. 4 ust. 1-3 Regulaminu Sejmu

WYBÓR MARSZAŁKA NA I POSIEDZENIU SEJMU

1. *Po złożeniu przez posłów ślubowania Marszałek-Senior przeprowadza wybór Marszałka Sejmu.*

2. **Kandydata** na Marszałka Sejmu może zgłosić **co najmniej 15 posłów**. Poseł może poprzeć tylko jedną kandydaturę.

3. *Sejm wybiera Marszałka Sejmu **bezwzględną większością głosów** w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.*

+ art. 10a i art. 10b Regulaminu Sejmu

art. 110 ust. 2 Konstytucji RP

*Marszałek Sejmu **przewodniczy obradom Sejmu, strzeże praw Sejmu oraz reprezentuje Sejm na zewnątrz.***

↓
zob. art. 10 Regulaminu Sejmu!

POZA KATALOGIEM SEJMOWYCH ORGANÓW

(z art. 9 Regulaminu Sejmu)

MARSZAŁEK-SENIOR

art. 1 Regulaminu Sejmu

1. ***Pierwsze posiedzenie nowo wybranego Sejmu otwiera Marszałek-Senior powołany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej spośród najstarszych wiekiem posłów.***

2. *Marszałek-Senior pełni funkcję do wyboru Marszałka Sejmu.*

3. *Podczas pierwszego posiedzenia Sejmu poseł zajmuje miejsce na sali obrad Sejmu według rozdziału miejsc ustalonego przez Marszałka-Seniora.*

4. *Przed wyborem Marszałka Sejmu mogą być rozpatrywane tylko wnioski formalne.*

+ art. 2 ust. 2 Regulaminu Sejmu

Marszałek-Senior przeprowadza złożenie ślubowania poselskiego oraz wybór Marszałka Sejmu przy pomocy powołanych przez siebie w tym celu, spośród najmłodszych wiekiem posłów, sekretarzy tymczasowych w liczbie niezbędnej do dokonania tych czynności

WICEMARSZAŁKOWIE SEJMU

Sejm ustala liczbę wicemarszałków w drodze uchwały (projekt uchwały może wnieść co najmniej 15 posłów). Wybory wicemarszałków zarządza Marszałek Sejmu, a do ich wyboru stosuje się odpowiednio art. 4 ust. 2-5 Regulaminu Sejmu (na podst. art. 5 Regulaminu Sejmu).

art. 10 ust. 3 Regulaminu Sejmu

Marszałka Sejmu w zakresie przez niego określonym zastępują wicemarszałkowie Sejmu.

+ art. 10a ust. 5 i art. 10b Regulaminu Sejmu

SEKRETARZE SEJMU

art. 6 Regulaminu Sejmu

1. *Sejm wybiera **20 sekretarzy Sejmu.***

2. *Kandydatów na sekretarzy Sejmu zgłasza Prezydium Sejmu.*

3. *Wybór sekretarzy Sejmu odbywa się łącznie, chyba że Sejm postanowi inaczej.*

4. *Do odwołania sekretarza Sejmu stosuje się odpowiednio przepisy ust. 2 i 3.*

art. 178 Regulaminu Sejmu

Obradami Sejmu kieruje Marszałek lub w jego zastępstwie wicemarszałek, przy pomocy dwóch sekretarzy Sejmu.

art. 179 ust. 2 Regulaminu Sejmu

Posłowie, którzy zamierzają wziąć udział w dyskusji nad określonym punktem porządku dziennego, zapisują się do głosu u sekretarza Sejmu prowadzącego listę mówców.

+ art. 188 ust. 3-5 Regulaminu Sejmu

PREZYDIUM SEJMU

DEKONSTYTUCJONALIZACJA
po wejściu w życie Konstytucji RP z 1997 r.

art. 11 Regulaminu Sejmu

*Prezydium Sejmu tworzą **Marszałek i wicemarszałkowie.** → MARSZAŁEK + WICEMARSZAŁKOWIE*

art. 12 Regulaminu Sejmu

Prezydium Sejmu:

- 1) ustala plan prac Sejmu, po zasięgnięciu opinii Konwentu Seniorów,*
- 2) ustala tak zwane tygodnie posiedzeń z wyprzedzeniem co najmniej 3-miesięcznym,*
- 3) dokonuje wykładni Regulaminu Sejmu, po zasięgnięciu opinii Komisji Regulaminowej, Spraw Poselskich i Immunitetowych,*
- 4) opiniuje sprawy wniesione przez Marszałka Sejmu,*
- 5) organizuje współpracę między komisjami sejmowymi i koordynuje ich działania,*
- 6) ustala zasady organizowania doradztwa naukowego na rzecz Sejmu i jego organów, powoływania doradców sejmowych oraz korzystania z opinii i ekspertyz,*
- 6a) określa przypadki, w których dokument w postaci elektronicznej spełnia wymóg formy pisemnej wynikający z przepisów Regulaminu Sejmu,*
- 7) podejmuje inne czynności wynikające z Regulaminu Sejmu.*

+ art. 13 Regulaminu Sejmu

KONWENT SENIORÓW

art. 15 ust. 1 Regulaminu Sejmu

*W **skład Konwentu Seniorów** wchodzi: Marszałek, wicemarszałkowie, przewodniczący lub wiceprzewodniczący klubów oraz przedstawiciele porozumień, o których mowa w art. 8 ust. 5, a także klubów parlamentarnych, jeśli reprezentują co najmniej 15 posłów oraz kół parlamentarnych reprezentujących w dniu rozpoczęcia kadencji Sejmu osobną listę wyborczą.*

art. 14 Regulaminu Sejmu

*Konwent Seniorów jest **organem zapewniającym współdziałanie klubów** w sprawach związanych z działalnością i tokiem prac Sejmu.*

+ art. 16 Regulaminu Sejmu

KOMISJE SEJMOWE

art. 110 ust. 3 Konstytucji RP

*Sejm powołuje **komisje stałe** oraz może powoływać **komisje nadzwyczajne.***

art. 17 Regulaminu Sejmu

1. Komisje sejmowe są organami powołanymi do:

- 1) rozpatrywania i przygotowywania spraw stanowiących przedmiot prac Sejmu,*
 - 2) wyrażania opinii w sprawach przekazanych pod ich obrady przez Sejm, Marszałka Sejmu lub Prezydium Sejmu.*
- 2. Komisje sejmowe są organami kontroli sejmowej w zakresie określonym Konstytucją i ustawami.*

art. 20 ust. 1 Regulaminu Sejmu

Sejm, na wniosek Prezydium Sejmu po zasięgnięciu opinii Konwentu Seniorów, w drodze uchwały, wybiera skład osobowy poszczególnych komisji.

art. 111 Konstytucji RP

- 1. Sejm może powołać **komisję śledczą** do zbadania określonej sprawy.*
- 2. Tryb działania komisji śledczej określa ustawa*

+ art. 20 ust. 2-5 Regulaminu Sejmu

KOMISJE

STAŁE

LISTA KOMISJI STAŁYCH
art. 18 Regulaminu Sejmu

powoływane na początku kadencji Sejmu, działają **przez całą kadencję**; przedmiotowy zakres działania określa załącznik do Regulaminu Sejmu.

NADZWYCZAJNE

art. 19 ust. 1 Regulaminu Sejmu
Sejm może powoływać i odwoływać komisje nadzwyczajne; powołując takie komisje, Sejm określa cel, zasady i tryb ich działania

+ zob. art. 86b oraz art. 90-95 Regulaminu Sejmu

ŚLEDTCZE

art. 111 Konstytucji RP

*1. Sejm może powołać komisję śledczą do zbadania określonej sprawy.
2. Tryb działania komisji śledczej określa **u s t a w a**.*

zob. wyrok TK z 22 września 2006 r., sygn. U 4/06

ustawa z dnia 21 stycznia 1999 r. o sejmowej komisji śledczej
(t.j.: Dz. U. z 2016 r., poz. 1024)

S E J M O W A komisja śledcza

- powoływana: do zbadania określonej sprawy, **bezwzględna większością głosów**;
 - w skład komisji może wchodzić **do 11 członków**,
 - związanie zakresem przedmiotowym, który został określony w uchwale o jej powołaniu.
- na podst. art. 2 oraz art. 8 ustawy o komisji śledczej

+ Regulamin Sejmu → Dział I *Postępowanie w Sejmie* → Rozdział 11a *Komisja śledcza*

! W Y J Ą T E K OD ZASADY DYSKONTYNUACJI PRAC PARLAMENTU:
art. 21 ustawy z dnia 21 stycznia 1999 r. o sejmowej komisji śledczej !

FUNKCJA KONTROLNA SEJMU

art. 95 ust. 2 Konstytucji RP

Sejm sprawuje kontrolę nad działalnością Rady Ministrów w zakresie określonym przepisami Konstytucji i ustaw. → Sejm, ale NIE Senat!

m.in.:

art. 111 Konstytucji RP – **komisja śledcza**

art. 115 Konstytucji RP – interpelacje, zapytania poselskie i pytania w sprawach bieżących
Regulamin Sejmu

→ Dział III *Posiedzenia Sejmu*

→ Rozdział 4 *Interpelacje, informacje bieżące, zapytanie poselskie i pytania w sprawach bieżących*

art. 226 Konstytucji RP – udzielenie/nieudzielenie Radzie Ministrów absolutorium

art. 158 Konstytucji RP } wotum
art. 159 Konstytucji RP } nieufności

STATUS PRAWNY POSŁÓW I SENATORÓW

ustawa z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora
(t.j.: Dz. U. z 2018 r., poz. 1799)

MANDAT PARLAMENTARNY

IMPERATYWNY

WOLNY

art. 104 ust. 1 Konstytucji RP
Posłowie są przedstawicielami Narodu. Nie wiążą ich instrukcje wyborców

UNIWERSALNOŚĆ

NIEZALEŻNOŚĆ

NIEODWOŁALNOŚĆ

art. 104 ust. 2 Konstytucji RP

ZŁOŻENIE ŚLUBOWANIA

(rota określona w Konstytucji RP)

ROZPOCZĘCIE SPRAWOWANIA MANDATU
(NABYCIE UPRAWNIENIŃ WYNIKAJĄCYCH
Z MANDATU);

OBJĘCIE MANDATU

A L E : IMMUNITET FORMALNY OD DNIA OGŁOSZENIA WYNIKÓW WYBORÓW
(art. 105 ust. 2 Konstytucji RP)

nabycie mandatu przedstawicielskiego
(po ogłoszeniu wyników wyborów uzyskanie niektórych uprawnień przysługujących parlamentarzyste)

ODMOWA

ZŁOŻENIA ŚLUBOWANIA

ZRZECZENIE SIĘ MANDATU
(art. 104 ust. 3 Konstytucji RP)

art. 107 Konstytucji RP

POZBAWIENIE MANDATU

art. 247 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r.
- Kodeks wyborczy (t.j.: Dz. U. z 2019 r., poz. 684)

WYGAŚNIĘCIE MANDATU

art. 21-25 Regulaminu Sejmu

ODPOWIEDZIALNOŚĆ REGULAMINOWA

GWARANCJE NIEZALEŻNOŚCI

NIEPOŁĄCZALNOŚĆ

FORMALNA

art. 103 Konstytucji RP

MATERIALNA

art. 107 Konstytucji RP

+ art. 102 Konstytucji RP

IMMUNITET

FORMALNY

art. 105 ust. 2-3 Konstytucji RP:
2. Od dnia ogłoszenia wyników wyborów do dnia wygaśnięcia mandatu poseł nie może być pociągnięty bez zgody Sejmu do odpowiedzialności karnej.
3. Postępowanie karne wszczęte wobec osoby przed dniem wyboru jej na posła ulega na żądanie Sejmu zawieszeniu do czasu wygaśnięcia mandatu. W takim przypadku ulega również zawieszeniu na ten czas bieg przedawnienia w postępowaniu karnym.

MATERIALNY

art. 105 ust. 1 Konstytucji RP
Poseł nie może być pociągnięty do odpowiedzialności za swoją działalność wchodzącą w zakres sprawowania mandatu poselskiego ani w czasie jego trwania, ani po jego wygaśnięciu. Za taką działalność poseł odpowiada wyłącznie przed Sejmem, a w przypadku naruszenia praw osób trzecich może być pociągnięty do odpowiedzialności sądowej tylko za zgodą Sejmu.

BEZWZGLĘDNY
TRWAŁY

+ art. 6-6a
ustawy o wykonywaniu mandatu
posła i senatora

↓
art. 6 ust. 2: *działalność wchodzącą w zakres sprawowania mandatu*

WZGLĘDNY
NIETRWAŁY

zakaz pociągnięcia posła bez zgody
Sejmu do odpowiedzialności karnej

+ art. 7-7c
ustawy o wykonywaniu mandatu
posła i senatora

NIETYKALNOŚĆ

art. 105 ust. 5 Konstytucji RP

P R A W A I O B O W I A Ź K I P O S Ł Ó W

ustawa o wykonywaniu mandatu posła i senatora ➔ Rozdział 3 *Prawa i obowiązki posłów i senatorów w Sejmie i w Senacie*

➔ Rozdział 4 *Inne prawa i obowiązki posłów i senatorów*

Regulamin Sejmu ➔ Dział I *Przepisy ogólne* ➔ Rozdział 2 *Posłowie*

np.:

art. 7 ust. 1 Regulaminu Sejmu

Posła obowiązuje obecność i czynny udział w posiedzeniach Sejmu oraz organów Sejmu, do których został wybrany. Na posiedzeniach Sejmu posłowie zajmują stałe, wyznaczone miejsca na sali posiedzeń.

art. 7 ust. 4 Regulaminu Sejmu

Do podstawowych obowiązków posła należy w szczególności:

- 1) udział w głosowaniach podczas posiedzeń Sejmu i w komisjach sejmowych,*
- 2) stosowanie się do wynikających z Regulaminu Sejmu poleceń Marszałka Sejmu.*

F O R M Y O R G A N I Z A C J I P O S Ł Ó W

art. 8 ust. 1 Regulaminu Sejmu

Posłowie mogą tworzyć w Sejmie kluby poselskie lub koła poselskie oparte na zasadzie politycznej.

KLUB ➔ co najmniej 15 posłów

KOŁO ➔ co najmniej 3 posłów na podst. i zob. szerzej:
art. 8 Regulaminu Sejmu

Z G R O M A D Z E N I E N A R O D O W E

ART. 114 KONSTYTUCJI RP

1. W przypadkach określonych w Konstytucji Sejm i Senat, obradując wspólnie pod przewodnictwem Marszałka Sejmu lub w jego zastępstwie Marszałka Senatu, działają jako Zgromadzenie Narodowe.

2. Zgromadzenie Narodowe uchwala swój regulamin.

w Konstytucji RP nie określono jednoznacznie charakteru ustrojowego Zgromadzenia Narodowego (dwa stanowiska)

w przypadkach określonych w Konstytucji
(enumeracja kompetencji)

ART. 140 KONSTYTUCJI RP

Prezydent Rzeczypospolitej może zwracać się z orędziem do Sejmu, do Senatu lub do Zgromadzenia Narodowego. Orędzia nie czyni się przedmiotem debaty.

+ ART. 130 KONSTYTUCJI RP, ART. 131 UST. 2 PKT 4 KONSTYTUCJI RP, ART. 145 KONSTYTUCJI RP.

Prezentacja została przygotowana na podstawie:

→ Banaszak B., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej: komentarz*, Warszawa 2012 r.;

→ Banaszak B., *Prawo konstytucyjne*, Warszawa 2015 r.;

→ Garlicki L., *Polskie prawo konstytucyjne: zarys wykładu*, Warszawa 2016 r.;

→ Jabłoński M., Jarosz-Żukowska S., *Prawo konstytucyjne w formie pytań i odpowiedzi*, Wrocław 2003 r.